Adroddiad Blynyddol ar y Gymraeg
Ebrill 2020 i Fawrth 2021

Rhagymadrodd

Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO) yw swyddfa rheoleiddiwr y ddeddfwriaeth ar hawliau gwybodaeth yn y Deyrnas Unedig, ac mae hi o dan nifer o rwymedigaethau cyfreithiol o ran y Gymraeg. Nodir y rhain yn llawn yn hysbysiad cydymffurfio Safonau'r Gymraeg.

Un o'r gofynion hyn yw cyhoeddi adroddiad blynyddol sy'n manylu ar y camau a gymerwyd o ran cydymffurfio â'r safonau uchod. Mae'r adroddiad hwn yn ymdrin â'r cyfnod o Ebrill 2020 hyd at Fawrth 2021.

Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn, gwelodd yr ICO alw eithriadol am ei gwasanaethau a'i hadnoddau a chododd heriau ychwanegol inni oherwydd covid-19. Mae rhagor o wybodaeth am natur y gwaith a wnaethom i'w weld yn ein hadroddiad blynyddol ein hunain.

Y cefndir

Mae'r ICO yn rheoleiddiwr i'r Deyrnas Unedig gyfan, gan ymdrin â Chymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Prif swyddogaeth swyddfa ranbarthol yr ICO yng Nghymru yw sicrhau bod materion sy'n benodol i Gymru yn cael eu hadlewyrchu'n briodol yng ngwaith y sefydliad ehangach. Mae swyddfa Cymru hefyd yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau Cymraeg i randdeiliaid Cymraeg eu hiaith yng Nghymru.

Y camau a gymerwyd

Drwy gydol y flwyddyn, rydym wedi parhau i ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg i randdeiliaid Cymraeg eu hiaith. Er gwaethaf y galw am wasanaethau a grybwyllwyd uchod, rydym yn falch o nodi ein bod wedi parhau i gael adborth cadarnhaol o ran ein darpariaeth Gymraeg. Mae hyn yn adlewyrchu ymrwymiad parhaus yr ICO i ymwneud â'r rhanddeiliaid yn Gymraeg.

Gwelir isod rai o'r camau allweddol a gymerwyd rhwng mis Ebrill 2020 a Mawrth 2021:

- Rhoddwyd rhyngwyneb dwyieithog i'r defnyddwyr ar waith ar ein gwefan, sy'n caniatáu i ymwelwyr ddewis Cymraeg fel eu dewis iaith a llywio ein gwefan yn Gymraeg. Lle mae cynnwys Cymraeg ar gael,

bydd yn cael ei ddangos yn awtomatig. Hyd yn hyn, mae 112 o dudalennau ar gael yn Gymraeg.

- Cyflwynwyd system ffonau gwbl ddwyieithog i ganiatáu i’r sawl sy’n ffonio ddewis ei iaith ar ddechrau’r alwad, sy’n caniatáu iddyn nhw gael cyngor a chanllawiau yn Gymraeg.

- Datblygwyd a chyflwynwyd system ffonau awtomataidd ddwyieithog fel bod y galwyr hefyd yn gallu gadael negeseuon llais yn eu dewis iaith a chael gwarant o alwad yn ôl yn yr iaith honno.

- Parhaodd ein menter "Dydd Gwener Cymraeg", gan hybu defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle. Mae'r defnydd cynyddol o'r Gymraeg mewn sgyrsiau bob dydd ymysg siaradwyr Cymraeg wedi bod yn amlwg o gofio bod 60% o'r staff yn medru Cymraeg.

Ymholiadau

Yn ystod y flwyddyn, cafodd yr ICO 152 o ymholiadau yn Gymraeg, sef 5% o’r holl ymholiadau a drafodwyd gan swyddfa’r ICO yng Nghymru. Mae’r ymholiadau hyn yn ymrannu’n 29 drwy’r ebost a 123 o ymholiadau ffôn.

Cwynion

Cawsom bum cwyn ynglŷn â'n darpariaeth gwasanaethau Cymraeg, ac ymdriniwyd â’r rhain yn unol â'n gweithdrefn cwyno am y Gymraeg.

Codi ymwybyddiaeth

Drwy gydol y flwyddyn, parhaodd swyddfa Cymru i godi ymwybyddiaeth o’r Gymraeg gyda chydweithwyr ar draws y sefydliad mewn cyfarfodydd, gan gynnwys cyfarfodydd ymsefydlu corfforaethol. Bu’r ICO yn dathlu diwrnod hawliau'r Gymraeg ar 7 Rhagfyr 2020 a lluniodd negeseuon yn y cyfryngau cymdeithasol i godi ymwybyddiaeth o'r iaith a'r gwasanaethau rydyn ni’n eu cynnig yn Gymraeg. Yn ystod y flwyddyn, mae swyddfa Cymru wedi cael cryn dipyn o gysylltiadau rhagweithiol gan adrannau eraill o'r ICO mewn perthynas â'r Gymraeg, sydd wedi bod yn braf i’w nodi.

Hyfforddiant

Mae’r ICO yn dal i annog ac i baratoi’r staff i allu ymdrin â rhanddeiliaid yn Gymraeg drwy gydol eu taith drwy’r gwasanaeth. Bob blwyddyn, mae pob aelod o’r staff yng Nghymru yn cael cyfle i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg os ydyn nhw’n dymuno gwneud hynny, a hynny gyda chymorth gan yr ICO. Mae'r holl ddogfennau datblygu personol (cyfarfodydd PDR, cyfarfodydd 1:1) hefyd yn cael eu cynnig yn Gymraeg.

Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn, rhoddwyd cymorth i ddau aelod o’r staff ynglŷn â’u hanghenion dysgu Cymraeg.

Asesiad o sgiliau’r staff

O'r pum aelod staff yn swyddfa Cymru, mae gan dri sgiliau Cymraeg llafar rhagorol. Anogir pob un ohonynt i ymateb i ymholiadau ysgrifenedig neu ymholiadau ebost yn Gymraeg lle maent yn teimlo'n ddigon hyderus i wneud hynny heb alw ar gyfieithydd proffesiynol. Y nod yn hyn o beth yw datblygu sgiliau ysgrifenedig mewnol.

Recriwtio

Ni chafodd neb ei recriwtio i unrhyw swydd yn swyddfa Cymru yr ICO.

Cyfieithu

Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn, cafodd £7,807 ei wario ar gyfieithu dogfennau. Dyna gynnydd o £526.26 ar wariant y flwyddyn cynt.

Cafodd cyfanswm o 91 o ddogfennau eu cyfieithu, rhai yn fewnol, gan gynnwys dogfennau gwaith achosion, hysbysiadau i’r wasg, llythyrau at siaradwyr Cymraeg a thestun ar gyfer tudalennau gwe sy'n dod o fewn cwmpas ein prosiect gwefan Gymraeg.

Camau sydd ar y gweill

Ar gyfer y cyfnod Ebrill 2021 i Fawrth 2022, bydd yr ICO yn parhau i ddatblygu ei gwasanaethau Cymraeg. Ochr yn ochr â darparu’r gwasanaethau presennol, byddwn yn parhau i gynyddu faint o gynnwys Cymraeg sydd ar gael ar ein gwefan gan gynnwys lansio tudalen wybodaeth Gymraeg newydd. Bydd hyn yn gwella profiad ymwelwyr â’r wefan sy’n Gymraeg eu hiaith yn fawr.